

Paweł Malendowicz¹ (rec.): Marcin Wałdoch, *Chojnicki czerwiec '89: studium lokalne fali uderzeniowej procesu demokratyzacji*, Stowarzyszenie Arcana Historii, Chojnice 2017, ss. 182.

Przełom lat 80. i 90. XX w. to początek okresu transformacji ustrojowej i ekonomicznej w Polsce. To czas, który przez historyków i politologów analizowany jest z różnych perspektyw. Analizy te często nie są pozbawione emocji determinowanych doświadczeniami uczestników wydarzeń tamtego okresu. Publikacje naukowe na temat przemian 1989 r. zwykle obejmują zakresem obszar kraju, a także ich kontekst międzynarodowy. Dotyczą sfery polityczności, gospodarki oraz kwestii socjalnych, militarnych i kulturowych. Rzadziej badacze publikują wyniki analiz obejmujących szczebel lokalny. Ten zaś charakteryzuje właściwa mu specyfika, która nie jest prostym odzwierciedleniem tego, co w 1989 r. wydarzyło się na szczeblu krajowej polityki. Temu właśnie poświęcił opracowanie monograficzne Marcin Wałdoch, który w 2017 r. pod auspicjami Stowarzyszenia Arcana Historii, którego jest założycielem, opublikował książkę pt. *Chojnicki czerwiec '89: stu-*

dium lokalne fali uderzeniowej procesu demokratyzacji.

Autor książki należy do grona aktywnych badaczy specjalizujących się w analizach obejmujących zarówno szczebel lokalny polityki, jak i jej poziom krajowy i międzynarodowy. W jego dorobku znajduje się niespełna pięćdziesiąt publikacji, które dotyczą polityki w Chojnicach i historii Chojnic, stosunków Polski i Nowej Zelandii, Polonii nowozelandzkiej, statofobii, demokratyzacji, ruchów społecznych. Szerokie zainteresowania badawcze mogą wprawdzie narazić Autora na zarzut powierzchowności prowadzonych badań i rozproszenia ich przedmiotu, niemniej jednak publikacje Marcina Wałdocha, a w szczególności recenzowana książka, świadczą o jego pasji i wręcz drobiazgowym potraktowaniu tematu *Chojnickiego czerwca '89*. Książka ta została napisana przez politologa dążącego do wyjaśnienia dotąd niezgłębionych problemów minionego czasu i zaangażowanego w aktywność polityczną w Chojnicach, którym dzieło swe poświęcił. Marcin Wałdoch to doktor nauk społecznych w zakresie nauk o polityce, autor Chojnickiego Bloga Politycznego, kandydat na radnego i kandydat na posła.

Książka *Chojnicki czerwiec '89* liczy 182 strony. Składa się z ośmiu rozdziałów poprzedzonych przedmową i wstępem. Opracowanie wieńczy zakończenie, a na jego końcu zamieszczona została obszerna bibliografia, wykaz map,

---

¹ Dr hab. Paweł Malendowicz, prof. uczelni, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, e-mail: p.malendowicz@ukw.edu.pl, ORCID: 0000-0003-2325-9966.

rycin, tabel i wykresów, indeks skrótów, aneks zawierający szczegółowe wyniki głosowań do Sejmu PRL X kadencji w okręgu wyborczym nr 14, w obwodach głosowania w mieście Chojnice i w gminie wiejskiej Chojnice. Uzupełnieniem tekstu jest anglojęzyczne streszczenie.

W przedmowie do monografii Marcin Wałdoch uzasadnił opublikowanie wyników swoich badań: „Ciekawiło mnie, jak środowiska lokalne organizowały się do wyborów w czerwcu 1989 r., jak reagowały władze komunistyczne w regionie? Jakie było rzeczywiste poparcie społeczne dla zmiany politycznej? Poważnym bodźcem do przeprowadzenia prezentowanych badań był dosłowny brak choćby wyników wyborów czerwcowych czy to na stronach internetowych Państwowej Komisji Wyborczej, czy też w publikacjach dotyczących tych pierwszych częściowo wolnych i powszechnych wyborów po II wojnie światowej. Znikąd bowiem nie można było się dotąd dowiedzieć, jak chojniczanie i inne grupy społeczne głosowały w tym akcie wyborczym. Jak bardzo popierały kandydatów ‘Solidarności’, a jak bardzo nadal trwały przy Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i jej satelitach?”. Na te pytania, wynikające ze zwykłej ciekawości młodego badacza, urodzonego w 1982 r. i dorastającego w otoczeniu tamtego burzliwego czasu, Autor starał się odpowiedzieć w kolejnych rozdziałach książki.

Rozdział I jest deskrypcją uwarunkowań prawnych wyborów w 1989 r., negocjacji między opozycją i stroną rządową, dotyczących ordynacji wyborczej i sporów w obozie władzy w tej kwestii. W rozdziale II Autor przeanalizował nastroje społeczne oraz sytuację polityczną i gospodarczą w okresie wyborczym w Chojnicach. Rozdział III to ana-

liza stosunku aktywu partyjnego PZPR w Chojnicach do demokratyzacji życia politycznego. W rozdziale IV Autor przedstawił proces wyłaniania liderów wyborczych w ugrupowaniach związanych z władzą i opozycją. Rozdział V to analiza życiorysów, osobowości i poglądów wybranych kandydatów na parlamentarzystów. W rozdziale VI Marcin Wałdoch zobrazował wysiłki, które podejmowały ugrupowania polityczne biorące udział w wyborach czerwcowych. Autor przeanalizował przede wszystkim kampanie wyborcze wybranych kandydatów. W rozdziale VII przedstawił wyniki głosowania na kandydatów do Sejmu i Senatu, które odbyło się 4 i 18 czerwca 1989 r. W rozdziale VIII przeanalizował wyniki wyborów. Do analizy wykorzystał wprowadzoną przez siebie zmienną, którą nazwał „stopniem legitymizacji”. W analizie uwzględnił wpływ czynników kulturowych i historycznych na postawy niektórych grup społecznych, starał się ukazać wielowymiarowość podziałów socjopolitycznych i konfliktów społecznych na różnych polach.

Książka została zilustrowana licznymi tabelami, rycinami, mapami i wykresami, co ułatwia Czytelnikowi poruszanie się w skomplikowanej materii wyborów z czerwca 1989 r. Nie bez znaczenia pozostaje zamieszczenie przez Autora licznych fotografii, które mogą oddziaływać na wyobraźnię Czytelników, którzy tamtych wydarzeń nie przeżywali bezpośrednio, a przypominają o nich tym, którzy byli ich uczestnikami.

Tekst książki może powodować odmienne jego oceny, nie jest bowiem pozbawiony polemicznych twierdzeń. Jest jednak opracowaniem godnym polecenia tym, których interesuje zarówno histo-

ria przemian politycznych w Chojnicach w 1989 r., jak i tym Czytelnikom, których interesuje geneza przemian politycznych w Polsce na szczeblu lokalnym. Książkę należy polecić jednakże przede wszystkim Czytelnikom, których badania mają na celu poznanie i eksplanację najnowszej historii Polski, a co za tym idzie – jej współczesnego oblicza politycznego.

■ *Paweł Malendowicz*